

KAUPPAREKISTERIASIAKIRJAVIHKO ELI AKTI

Kaupparekisteriasiakirjavihko muodostuu elinkeinonharjoittajaa koskevista kaupparekisteri-ilmoituksista ja niiden liitteistä sekä eräistä viranomaistiedonannoista. Kutakin elinkeinonharjoittajaa koskeva perusilmoitus ja siihen kuuluvat liitteet sekä perusilmoituksen jälkeen virastoon saapuneet ja siellä käsitellyt muutosilmoitukset liitetään liitteineen kaupparekisteriin tehdyn merkinnän jälkeen yhteen ja ne muodostuvat näin elinkeinonharjoittajaa koskevan aktin. Jokainen akti on saanut rekisterinumeron kun elinkeinonharjoittaja on merkitty rekisteriin. Tämän rekisterinumeron mukaisessa järjestyksessä aktit myös säilytetään.

Ensimmäinen toiminimi on perustettu vuonna 1895, ja se on saanut numeron 1. Kaupparekisteriasiakirjojen lukumäärä lähentelee tällä hetkellä (1987) 400.000.

POISTOMENETTELY

Ennen uuden kaupparekisterilain (129/79) voimaantuloa (1.3.1979) ei ollut olemassa mitään nimenomaista määräystä toimintansa lopettaneiden elinkeinonharjoittajien poistamisesta rekisteristä. Kaupparekisteriä koskevat säännökset perustuivat pääasiallisesti kaupparekisteristä, sekä toiminimestä ja prokurasta 2.5.1895 annettuun asetukseen (22/95), jonka asetuksen 18 § 2. momentin edellyttämää ilmoitusvelvollisuutta elinkeinotoiminnan lopettamisesta oli ilmeisesti pidetty riittävänä "pitämään kaupparekisteri ajan tasalla". Näin ei kuitenkaan käynyt vaan kaupparekisteriin jäi vuosikymmenien kuluessa kymmeniä tuhansia toiminimiä, joilla elinkeinotoimintaa ei enää harjoitettu. Mukana oli tietysti nekin, joiden kotipaikkakuntakaan ei sijainnut enää Suomen rajojen sisäpuolella.

Näin suuri määrä yhtiöitä haittasi erilaisia toiminto-

ja niin kaupparekisteriosastolla kuin tavaramerkkiosastolla. Kaupparekisteri ei ollut ajantasalla ja sisälsi ikäänkuin "elossa" olevia toiminimiä, jotka olivat esteenä uusille toiminimille ja tavaramerkkihakemuksille. Tilanne oli vaikea, koska läheskään kaikista toiminimen haltijoista ts. heidän osoitteistaan ei ollut mitään tietoa, jotta lakkaamismerkintä olisi voitu tehdä kaupparekisteriin. Toinen erityisen ongelmallinen tilanne oli yhteisöjen, lähinnä osakeyhtiöiden osalta. Niiden osalta lakkaamismerkintä oli mahdollista tehdä vasta säädetyn selvitysmenettelyn, konkurssin tai sulautumisen jälkeen.

Osuuskuntien osalta oli kyllä osuuskuntalain (274/54) 107 §:ssä säädetty menettely, jolla toimintansa lopettanutta osuuskuntaa koskevat merkinnät saatettiin poistaa rekisteriviranomaisen oma-aloitteisen toiminnan perusteella. Osuuskuntia poistettiinkin melko paljon tämän osuuskuntalain säännöksen perusteella. Kaupparekisteristä poistettiin tämän lisäksi joitakin yksityisten elinkeinonharjoittajien, kauppayhtiöiden ja myös kommandiittiyhtiöiden toiminimiä, vaikka tähän poistamiseen ei ollut saatavissa nimenomaista tukea lainsäädännöstä. Tällä tavoin poistetut aktit ovat edelleen patentti- ja rekisterihallituksen hallussa, eikä niitä ole siirretty Valtionarkistoon.

Osuuskuntalain poistoa koskeva pykälä olikin mallina kun tämä menettely laajennettiin koskemaan myös muita rekisteriin merkittyjä elinkeinonharjoittajia. Voimassaolevan kaupparekisterilain sisältämä 24 § antaa rekisteriviranomaiselle oikeuden poistaa kaupparekisteristä toimintansa lopettaneet elinkeinonharjoittajat. (Viittaussäännökset osakeyhtiölain 13 luvun 18 §:ssä ja osuuskuntalain 107 §:ssä). Poistomenettelyn edellytyksenä on, että elinkeinonharjoittajasta ei kymmenen viimeksi kuluneen vuoden aikana ole tullut ilmoitusta

rekisteriin, ja lisäksi on syytä olettaa, että elinkeinonharjoittaja on lopettanut toimintansa. Rekisteriviranomaisen on ensin tiedusteltava elinkeinonharjoittajalle osoitetulla kirjeellä tai muulla sopivaksi katsomallaan tavalla toiminimellä elinkeintoiminnan harjoittamisesta. Jollei käy selville, että toimintaa harjoitetaan, kehoitetaan kaupparekisterissä julkaistavalla kuulutuksella elinkeinonharjoittajaa kolmen kuukauden kuluessa sen julkaisemisesta kirjallisesti ilmoittamaan toiminnastaan. Jos ennen määräajan päättymistä ei saada ilmoitusta siitä, että toimintaa harjoitetaan, poistetaan elinkeinonharjoittajaa koskevat merkinnät kaupparekisteristä. Rekisteristä poistamisesta on kuulutettava kaupparekisterilehdessä (KRL 25 §). Jos poisto kohdistuu yhteisöön, joka on purettava selvitys- tai suoritusmenettelyin (osakeyhtiö, osuusvakuutus) johtaa poisto yhteisön purkautumiseen. Tämä ei kuitenkaan estä asettamasta osakeyhtiötä ja osuuskuntaa myöhemmin selvitystilaan, jos havaitaan että selvitystoimia tarvitaan sen jälkeen kun yhtiö on ilman selvitysmenettelyä poistettu kaupparekisteristä. (OYL 13:18.2, OKL 125 §). Kaupparekisterilain tultua voimaan voitiin käytännön toimenpiteisiin ryhtyä heti. Kaikki kaupparekisteriaktit käytiin manuaalisesti rekisterinumeroväliltä 1.-195.000. Vanhin rekisteröity yhtiö oli vuodelta 1895 ja nuorin 1968. Aikaisemmin eri syistä toimintansa lopettaneita oli 70.000 ja "elossa" olevia, jotka siis olivat itsestään ilmoittaneet kaupparekisteriin viimeisen kymmenen vuoden aikana, n. 45.000. Loput toiminimet otettiin mukaan poistomenettelyyn. Poistettavista toiminimistä muodostettiin kolme ryhmää, joista ensimmäinen oli 1895-1912 rekisteröidyt toiminimet, rekisterinumeroväli 1.-28.000. Koska tästä ryhmästä ei ollut käytettävissä mitään osoitetietoja, katsottiin parhaaksi tehdä kysely kaupparekisterin paikallisviranomaisille eli maist-

raateille ja henkikirjoittajille heidän toimipiiris-
sään olevista elinkeinonharjoittajista. Tietokoneen
avulla laadittiin tiedusteluluettelot, jotka lähetet-
tiin eri paikallisviranomaisille vuoden 1980 alussa ja
vastaukset heiltä saatiin saman vuoden kesäkuuhun men-
nessä. Tässä ryhmässä ei ollut montakaan toiminimeä,
joista olisi tullut ilmoitus toiminnan jatkumisesta.
Muut toiminimet otettiin mukaan lain edellyttämään
kuulutukseen, joka julkaistiin 30.6.1980 kaupparekis-
terilehdessä n:o 13A. Kuulutusaikana, joka päättyi
30.9.1980 oli vielä mahdollisuus ilmoittaa toiminnas-
taan, mutta yhdenkään kuulutuksessa olleen toiminimen
osalta ei tätä mahdollisuutta käytetty hyväksi. Ensim-
mäinen ryhmä toiminimiä poistettiin 31.10.1980 ja
poistamisesta kuulutettiin 4.12.1980 ilmestyneessä
kaupparekisterilehdessä n:o 33A.

Toinen ryhmä poistettavia toiminimiä muodostui vuosina
1912-1945 rekisteröidyistä toiminimistä, joiden rekis-
terinumeroväli oli 28.001-100.000. Edelleen osoitetie-
tojen puuttuessa tai ollessa vaillinaisia, edellä se-
lostettu paikallisviranomaisiin kohdistettu tiedustelu
toteutettiin. Tiedustelun jälkeen julkaistiin
31.3.1981 poistokuulutus kaupparekisterilehdessä n:o
47A ja kolmen kuukauden kuulutusaika päättyi
30.6.1981. Tähän ryhmään kuuluvista toiminimistä pois-
tettiin 31.7.1981 n. 37.000, jotka kuulutettiin
30.9.1981 ilmestyneessä kaupparekisterilehdessä n:o
37A poistetuksi.

Kolmanteen poistomenettelyyn otettiin vuosina
1945-1968 rekisteröidyt toiminimet, joiden rekisteri-
numeroväli oli 100.001-195.000. Tiedustelu- ja kuulu-
tusmenettely tapahtui kuten edellä on selostettu.
Poistokuulutus julkaistiin 15.3.1983 kaupparekisteri-
lehdessä n:2A ja kolmen kuukauden kuulutusaika päättyi
15.6.1983. Tähän ryhmään kuului n. 28.000 toiminimeä
jotka poistettiin 1.8.1983 ja kuulutettiin poistetuik-

si 7.11.1983 kaupparekisterilehdessä n:o 34A.

Yhteensä näissä kolmessa erässä on poistettu kaupparekisteristä 86.794 toiminimeä ja kuvaavaa tämän menettelyn tarpeellisuudelle on että sittemmin on rekisteriin palautettu ainoastaan hieman toistasataa toiminimeä.

Rekisteriin palauttaminen on mahdollista hallintomenettelylain (598/82) 26 §:n mukaan siten, että jos poistamista koskeva merkintä on virheellinen eli on esimerkiksi poistettu sellainen toiminimi jolla vielä elinkeinotoimintaa harjoitetaan, voidaan poisto oikaista elinkeinonharjoittajan tekemästä kirjallisesta hakemuksesta, johon tulee oikaista selvitys (esim. veroviranomaisen todistus) siitä, että toimintaa on harjoitettu ja edelleen harjoitetaan.

Lopuksi voidaan todeta, että poistomenettely on viranomaisaloitteinen poiketen näin siitä menettelystä, jolla elinkeinonharjoittajat ovat joko itse ilmoittaneet toimintansa lakkaamisesta tai tuomioistuimien on määrännyt elinkeinonharjoittajaa koskevat merkinnät poistettavaksi rekisteristä.